Ceara pierdută

de Sergiu Someşan din volumul "Aproape îngeri", editura Cartea Românească, 2004,
ediţia a doua editura Vremea, 2005
email
sergiu_somesan @yahoo.com

Plecaseră de dimineaţă spre târg, şi până departe l-au urmărit privirile fraţilor şi surorilor lui. Încerca înspăimântat să le descifreze, să afle cu o clipă mai devreme ce îl putea aştepta acolo unde pleca, în necunoscut. În ochii lor nu se putea citi decât frică şi, poate, uşurarea că nu au fost ei cei aleşi. De ani de zile părinţii lui strângeau ban după ban ca să poată să plătească taxa cerută de breaslă.

— O să ajungi meşter, fiul meu! îi spusese preotul când părinţii lui merseseră cu el să-i ceară sprijinul şi sfatul.

Îl privise apoi lung şi parcă neîncrezător:

— Ai grijă cum te porţi pe acolo, să nu ne faci de râs! mai adăugase preotul privindu-l încruntat, şi el se simţise mândru şi înfricoşat în acelaşi timp, fiind singurul băiat de vârsta lui căruia preotul îi vorbise atât de mult.

Drumul spre oraş i se păru fără sfârşit, deşi a durat vreme de numai câteva ceasuri. Tăcerea posacă a bătrânului lui tată, care călca apăsat alături de el, nu îi prevestea nimic bun. Aproape de amiază, în faţa lor au început să strălucească turnuri şi turle de biserici şi, dintr-odată, zarea s-a umplut de acoperişuri care păreau că vor să atingă cerul. Abia când au intrat în oraş, cu tatăl lui ţinând îngrijorat punga în care avea denarii, şi-a dat seama că nu mai e cale de întoarcere. Străduţele înguste şi pietruite pe care păşeau păreau să nu se mai sfârşească, zidurile mohorâte ale caselor stăteau să se prăvale asupra lor, iar oamenii întâlniţi în drum îi priveau încruntaţi şi morocănoşi. După o vreme au ajuns la o poartă înaltă, ferecată cu brâie late din fier. De dincolo de ea se auzeau bătăi mărunte de ciocan. Tatăl lui a mai pipăit încă o dată gologanii de la brâu, şi-a făcut o cruce mică, pe urmă a bătut în clopotul de bronz al porţii. S-a făcut dintr-o dată linişte, şi o trapă micuţă,

cât să poată privi un ochi, s-a deschis în poartă. S-au simţit priviţi şi cercetaţi din cap până-n picioare, apoi zăvoare grele au prins a se mişca şi poarta s-a deschis cât să le facă loc să treacă. În penumbra gangului, mai întâi a zărit barba omului: mare, bogată, stufoasă, crescută-n neorânduială, ca şi cum ar fi vrut să ascundă strălucirea ca de nestemate a ochilor. Ochii bărbatului păreau două văgăuni în care sclipeau luminiţe ciudate. Privirea lui l-a fixat de îndată lacomă, de parcă ar fi căutat grabnic răspunsuri la întrebări nepuse încă. Într-un târziu, şi-a desprins ochii de pe Manole şi-a mânuit în spatele lor zăvoarele grele.

— Trebuie să fim prevăzători! O mulţime de tâlhari şi haimanale dau în ultimul timp târcoale, a mormăit el în timp ce le făcea loc să intre.

Porniră prin gangul întunecos şi, pe măsură ce înaintau, zgomotul ciocanelor prinse să se audă iar, ca un clinchet mărunt şi argintiu de clopoţei.

— Veniţi! le şopti omul când ajunseră la capăt, deschizând o uşă.

Abia atunci văzu de unde venea zgomotul ca de zurgălăi. Dincolo de uşă, un atelier cu zece-doisprezece meşteri şi calfe îşi întindea mesele. Aşezaţi în faţa meselor, ghemuiţi pe scaune, cu cele mai mici ciocane pe care le văzuse vreodată în viaţa lui, oamenii aceia ciocăneau cu migală cupe, lanţuri, inele sau plăci strălucitoare din argint, care, sub loviturile mărunte, îşi schimbau încet-încet forma. Într-un colţ, un cuptor îşi trimitea luminile pâlpâitoare în tot atelierul şi peste tot părea că pluteşte o pulbere argintie. Nu avu timp să-şi dea seama dacă nu-i cumva numai o părere, pentru că meşterul le făcu semn să-l urmeze. Traversară atelierul printre mese şi părea că trecerea lor stârneşte alţi nori de praf argintii. Şi-a dat seama că-i numai o închipuire iscată de mişcările iuţi cu care meşterii şi calfele roteau bucăţile de argint la care ciocăneau. În capăt, pe lângă cuptor, au mai deschis o uşă şi au pătruns într-o cameră mare, luminată din belşug de razele soarelui ajunse ca printr-o minune acolo. Dintr-un colţ s-a ridicat şi a venit spre ei o fată cu părul bălai. Părea cam de vârsta lui şi îl privea cu o curiozitate neascunsă, pe care numai anii tineri ţi-o pot da. Bărbatul de lângă ei a privit-o nemulţumit şi i-a spus pe un ton în care dojana şi blândeţea se îmbinau într-un mod ciudat.

— Sidonia, lasă-ne acum…

— Dar mi-ai făgăduit! se alintă glasul cristalin al fetei.

— Ţi-am făgăduit şi am să-mi ţin făgăduiala, dar mai târziu.

Îmbufnată, fata dădu din umeri şi se îndreptă spre ieşire. Bărbatul aşteptă răbdător până ce uşa se închise în urma ei, apoi se întoarse vioi spre ei.

— Ia să vedem ce ne-ai adus aici, spuse el frecându-şi mâinile ca un cămătar în aşteptarea aurului.

Umil, bătrân şi dintr-o dată atât de mic, tatăl lui se grăbi să scoată punga cu bani.

— He, he, he! râse mânzeşte bărbatul văzându-i nerăbdarea. Nu de bani este vorba aici…

Cu gesturi iuţi, de animal de pradă, îi prinse băiatului mâinile în palmele lui mari. Manole avu un gest de spaimă şi vru să şi le retragă, dar îi erau prinse ca într-o menghină. Degete pricepute îi controlau palmele, încheieturile şi pielea de pe mâini. Un mormăit continuu însoţea cercetarea, şi băiatul nu-şi putu da seama dacă era unul mulţumit sau nu. Cu coada ochiului văzu figura neliniştită a tatălui său care strângea înfrigurat la piept punga cu bani şi, pentru o clipă, îi fu ruşine de gândul ascuns care îl bântuia: „Dă, Doamne, să nu-i plac şi să mă pot întoarce cu tata acasă".

Degetele iscoditoare se pare că găsiseră într-un târziu tendoanele sau oasele pe care le căutau, pentru că mormăitul îşi schimbă dintr-o dată tonalitatea, şi percepură clar încântarea din el:

— E bun! – şi cu un gest neaşteptat îl prinse în braţe şi îl strânse la piept. E bun…, mai spuse el încă o dată, aproape şoptit, şi privi spre tatăl lui, care stătea încremenit, neştiind ce să mai spună.

După ce bătrânul lui tată îi dădu meşterului banii, rămase în picioare stingher, căutându-şi parcă vorbele.

— Gata, poţi să pleci! spuse răstit meşterul. O sa ţi-l fac cel mai bun meşter argintar. O dată pe an poţi să vii să-l vezi…

Tatăl lui îl strânse tăcut în braţe, apoi plecă. Din uşă se mai întoarse o dată spre el, se porni să spună ceva, dar se opri, scutură înfrigurat din umeri şi se duse.

*

Viaţa de ucenic la meşterul argintar i-a părut grea şi monotonă în primele săptămâni. Fiind cel mai nou şi cel mai tânăr dintre toţi, făcea muncile cele mai grele şi nedorite de nimeni. Dimineaţa trebuia să se scoale primul, să pună mangal peste jăraticul rămas de seara în cuptor, peste zi să sufle în foale, iar la sfârşit, după ce toţi terminau treaba, cu o perie măruntă, trebuia să cureţe mesele de praful fin de argint, să-l strângă într-o pungă şi să i-l ducă meşterului. Apoi, spre seară, trebuia să mături prin tot atelierul. Erau clipele care îi plăceau cel mai mult. Uneori, în atelierul întunecos pătrundea ciripitul unor păsări în căutare de boabe prin curtea interioară a casei. Se oprea atunci din măturat şi strângea tare pleoapele, încercând să-şi ascundă lacrimile. Aşa, cu ochii închişi, ascultând ciripitul vesel al vrăbiilor, încă se mai putea crede acasă. O dată, cu câteva zile înainte de a începe călătoria lui spre oraş, mama lui îl luase deoparte şi-i spuse încet ca şi cum ar fi vrut să nu-i audă ceilalţi ai casei:

— Manole, o să te faci orăşean. O să ajungi domn…

La scuturatul lui încăpăţânat din cap, maică-sa continuase cu răbdare:

— Manole, ascultă-mă, o să îţi fie tare greu la început, dar o să scapi de munca asta de robi pe care o ducem noi aici. Nu uita, după ce vei ajunge înstărit, să-ţi ajuţi fraţii… să nu te depărtezi de ei şi să nu-i uiţi niciodată…

— Mama, izbucnise el, dar eu nu vreau să plec, trimite pe altul…

Mama lui îl privise o clipă înduioşată, apoi îl strânsese tare la piept şi-i şoptise:

— Nu se poate, Manole. Tu ai fost cel ales…

Uneori îşi aducea aminte că voise să o întrebe cine anume l-a ales şi de ce a fost tocmai el ales, dar fusese prea înfricoşat de durerea pe care o ghicea în cuvintele mamei ca să o întristeze şi mai mult cu ispitirile lui. Asculta ciripitul îndepărtat al păsărelelor şi pornea să mături mai departe. Din puţinul pe care îl primea la masă, strângea uneori câteva firimituri, se urca pe geam şi le arunca în curte. Vrajba lor veselă din jurul firimiturilor îi mai ostoia parcă, pentru un timp, dorul de casă.

Peste zi, în rarele clipe libere, la masa lui mică dintr-un colţ, i se dădeau câteodată câteva sârme din argint din care făcea inele, pe care alţii mai pricepuţi urma să le

împodobească şi să prindă pe ele filigrane măiastre. La început argintul, deşi era atât de moale, părea să aibă o viaţă a lui, o voinţă care i se opunea, şi abia după al doilea an de ucenicie începu să-l simtă şi metalul se porni să cânte sub ciocanul lui. Argintul devenea ca o prelungire a fiinţei lui şi putea să-i dea, fără efort şi fără încrâncenare, orice formă ar fi dorit. La un an de când intrase ucenic, tatăl lui a venit să-l vadă. S-au văzut în gangul întunecos, şi bătrânul i-a întins un colac auriu trimis de mama lui.

— Cum îţi merge, Manole? l-a întrebat cu glas stins.

— Bine, tată! a răspuns el şi s-a simţit mulţumit că s-au întâlnit acolo, în gangul întunecos, unde nu-i vedea nimeni.

S-a simţit scârbit de gândul că i-ar fi fost ruşine cu făptura împuţinată a părintelui său dacă l-ar fi zărit celelalte calfe. Sau Sidonia… Şi, după ce din al doilea an nu l-a mai căutat, s-a simţit cuprins de o mulţumire tăcută.

Şi totuşi, îi era greu. După libertatea pe care o avusese acasă, breasla, cu nenumăratele ei oprelişti, i se păruse la început ca o adevărată temniţă. Cele mai însemnate se găseau scrise pe pereţii atelierului: „Dacă, la o întrunire, o calfă, fiind supărată, va bate cu pumnul în masă, pedeapsa calfei să fie leafa pe o săptămână, care se va pune în cutia breslei, pentru ajutorarea celor în nevoie”. De fiecare dată când citea îi venea să surâdă: va veni oare vreodată vremea să bată şi el cu pumnul în masă, aşa cum auzise că au făcut alte calfe? Îi venea greu să creadă, şi apoi, astfel de ieşiri aveau loc în timpul întrunirilor, când începeau să bea vin. Or, el numai îşi înmuia vârful buzelor, nedorind să ajungă, precum alţii, la vitejii plătite scump de părinţi. Mai întâi pentru că ştia că ai lui se îndatoraseră până peste poate ca să-i plătească intrarea în breaslă. Meşterul îl pusese chiar din primele zile să citească din hrisovul greu, unde breasla îşi adunase legile după care se călăuzea: „Legile date şi orânduite pentru cinstita breaslă a argintarilor, pentru meşteri şi calfe, legi pe care toţi sunt datori să le asculte, sub pedeapsa care urmează pentru fiecare greşeală în parte”. Şi, foaie după foaie, hrisovul îşi dezvăluise tainele, şi Manole, spre deosebire de celelalte calfe, care abia atinseseră cartea, o citise din scoarţă în scoarţă. Mai întâi pentru a învăţa şi a se feri de greşeli. Ai lui nu ar fi avut de unde să îi mai plătească alţi bani. Leafa lui de calfă era arvunită pe doi ani buni, oprindu-i-se pentru taxa pe care ai lui nu o plătiseră pe de-a-ntregul. Oricum, i se părea nebunească încercarea de a stăvili firea omenească prin legi şi oprelişti de orice fel. Cum

era asta: „Dacă se întrunesc cinstitele calfe, atunci nici unul să nu constrângă pe altul să bea mai mult de o litră de vin, sub pedeapsa hotărâtă de calfe. De asemenea, să nu se îmbete nimeni şi să nu se poarte necuviincios, sub pedeapsa hotărâtă de 12 denari. Iar dacă o calfă varsă pe masă vin, încât nu poate să acopere cu o mână balta făcută, să dea drept amendă acelei calfe să plătească o cană mare de vin". La primele întruniri, a văzut cu uimire că, aşa ciudate cum i se păreau, aceste reguli se respectau, iar atunci când erau încălcate, fără de întârziere pedeapsa cuvenită cădea asupra celui vinovat. Chiar dacă i se părea nefiresc ca o greşeală care de obicei se făcea din pricina vinului băut, cum era vărsarea băuturii pe masă, să fie îndreptată prin aducerea unei noi căni de vin, care avea să sporească şi mai mult vitejia celor ce beau, nu avea de gând să se încontreze. Când îi venea rândul, turna cu mare grijă în pahare, amintindu-şi în fiecare clipă că, dacă avea să greşească, el nu avea de unde să aducă altă cană de vin. Tremura de grijă şi de încordare, şi nu de puţine ori i s-a părut că simte privirea meşterului aţintită cu îngrijorare asupra lui.

Apoi, din anul al treilea, a început să fie plătit şi, oricât de neînsemnată era suma primită, se simţea mai stăpân pe el. Putea greşi de acum, avea cu ce plăti. Oricum nu greşea, dar faptul că avea primii lui denari îl făcea să fie mai liber şi viaţa i se părea dintr-o dată uşoară şi frumoasă. Tot din al treilea an a venit şi altă calfă, care să facă treburile mărunte prin atelier, aşa că acum avea mai mult timp liber. Toate calfele locuiau în oraş, şi seara, după ce plecau toate spre casele lor, doar el rămânea în casa meşterului. Mâncau împreună: meşterul, el şi Sidonia, nepoata meşterului, cu vreo câţiva ani mai mică decât el. Cu timpul, s-au împrietenit, şi a aflat mai multe despre ea. Mama îi murise pe când era încă mică, şi fusese crescută de o mătuşă, care murise şi ea cu vreo doi ani în urmă. De atunci trăia numai sub privirea posacă a meşterului, care îi îndeplinea fără sminteală toate dorinţele. Poate de unde el nu fusese însurat niciodată şi-i lipsise până atunci căldura unei familii. Ca şi cum tot sufletul şi toată puterea şi-ar fi dat-o argintului.

În primii ani după ce murise mătuşa ei, venea o femeie din oraş, o rudă îndepărtată, să le gătească, dar, de când se înălţase, Sidonia preluase cu bucurie această sarcină şi, sub privirea aspră a meşterului, cina se desfăşura în tăcere, cu câte o fugară privire schimbată pe furiş între el si Sidonia. După ce masa se încheia, el nu scăpa ocazia să laude gustul bucatelor. Meşterul tuşea morocănos:

— Ehei, să fi văzut tu cum gătea răposata soră-mea, şi apoi să lauzi bucatele…

Sidonia ridica din umeri şi se întorcea spre Manole:

— Bine că măcar ţie îţi place cum gătesc…

Manole se ruşina dintr-o dată şi pleca fruntea. I se părea că meşterul citeşte în el ca într-o carte deschisă şi vede cât de mult îi place lui de Sidonia.

*

Meşterul şi fata lui dormeau în casa care se înălţa deasupra atelierului. Manole avea o cămăruţă lipită de atelier, chiar în spatele cuptorului. Obosit de atâtea corvezi de peste zi, în primii ani dormea noaptea ca mort, şi nu de puţine ori i se întâmpla ca în zorii zilei să fie nevoie să-l trezească Sidonia pentru a aţâţa focul în cuptor. Apoi, pe măsură ce timpul trecea şi el se obişnuia cu munca, nu se mai simţea aşa de obosit şi somnul îi devenise mai uşor. Poate de asta i se părea în unele nopţi că aude cuptorul duduind. Tot atunci, dimineaţa, găsea cuptorul cald. Nu şi-a putut lămuri multă vreme ce anume se întâmpla, până când, într-una dintre nopţi, auzind iar zgomotul cuptorului, s-a îmbrăcat încetişor şi a crăpat uşa cămăruţei. În faţa cuptorului luminat de flăcările roşcate şi pâlpâitoare, meşterul se îndeletnicea cu ceva de care el, în întunericul care domnea în atelier, nu-şi putu da seama. Oricum, în cuptor, creuzetul în care topeau argintul se încingea sub flăcările aţâţate de meşter. Dar de ce noaptea? Şi de ce singur? Întrebările îl frământau, chiar a vrut la un moment dat să iasă şi să-l întrebe pe meşter dacă nu are nevoie de ajutor, dar, până la urmă, oboseala şi obişnuinţa de a da ascultare şi-au spus cuvântul şi au fost mai puternice decât curiozitatea, aşa că s-a întors în pat ca să îşi continue somnul. Dimineaţă, când s-a trezit, nefiind sigur dacă visase sau nu, s-a apropiat cu grijă de cuptor. Parcă nu era aşa cum îl lăsase de cu seară. Picături mici de argint topit se răspândiseră pe marginea vetrei, acolo unde el curăţase totul cu grijă. „Deci e adevărat!”, şopti el. „Nu am visat.” Prin minte i se perindară poveştile spuse între calfe despre ritualuri magice care supuneau argintul şi-l făcea să-i dea ascultare celui care ar fi ştiut să-l descânte, prefăcându-se, în mâinile lui, moale, ca o ceară topită. Nu-i venise să creadă atunci asemenea poveşti, dar lucrările meşterului în toiul nopţii oare ce ar fi putut

să însemne? Nu exista nici o altă desluşire a faptului că meşterul lucra noaptea singur şi pe ascuns. Era meşter şi stăpânul argintăriei, şi nu avea a da nimănui socoteală ce făcea cu preţiosul metal. Atunci, de ce atâta taină?

În timp ce încărca vatra cuptorului cu mangal de stejar, mintea lui Manole lucra înfierbântată, şi se hotărî, mai-nainte de orice, să fie cu băgare de seamă. La puţină vreme după ce aprinse focul şi în creuzet prinse a se topi argintul sorocit de cu seară, în atelier intrară meşterii şi calfele.

Începură, ca de fiecare dată în ultimele zile, să toarne argintul în formele pregătite din vreme. Un negustor bogat, de curând însurat, voia să-şi schimbe argintăria, şi toţi lucrau pe rupte, de dimineaţa până seara. Meşterul îi supraveghea îndeaproape, şi totuşi, acum că Manole era prevenit, i se părea că se poartă altfel decât în alte zile. Fără să se arate, îl privea cu luare aminte de câte ori ieşea din atelier. Şi ieşea mult mai des decât în alte zile. O dată, în timp ce ei erau ocupaţi cu finisarea unei amfore mari din argint, l-a văzut pe meşter căutând în cutia de scule, alegându-şi o pilă mică şi intrând cu ea în odăile din spate. Peste vreun ceas, când s-a întors, în barbă îi străluceau urme de pilitură de argint, iar în ochi o bucurie mare. În timp ce ridicau cu toţii vasul, pregătindu-se să-i prindă mânerele, Manole, ros de curiozitate, îl văzu iarăşi pe meşter dispărând. Profitând de statutul lui de om al casei, îşi făcu de lucru şi plecă după el. Când intră în odaia meşterului, nu văzu pe nimeni. Făcu ochii roată. Obloanele erau toate închise, încăperea nu avea nici o altă uşă, şi totuşi, meşterul nu era nicăieri. Închise uşor uşa după el şi se întoarse în atelier, unde lucrătorii prindeau pe amfora de argint ghirlande de flori din acelaşi metal. Îşi făgădui să cerceteze pe-ndelete, cu primul prilej, camera meşterului. I se părea un sacrilegiu, dar curiozitatea era prea mare.

Ocazia avea să se ivească doar câteva zile mai târziu, când meşterul, însoţit de câţiva lucrători, plecă de dimineaţă să-i ducă negustorului argintăria. Aveau să lipsească toată ziua. Dintre cei rămaşi în atelier, nici unul nu avea ce căuta în casă. Mai rămânea numai grija Sidoniei. O găsi în bucătărie, unde pregătea masa de prânz. Cu şiretenia pe care numai nevoia ţi-o dă, o trase de limbă să afle ce avea să facă în următoarele ceasuri. Avea noroc; după-amiază pleca să-şi vadă nişte rubedenii scăpătate, care locuiau tocmai la marginea oraşului. Aşteptă cu nerăbdare să treacă timpul, apoi, când o văzu plecând, intră în atelier.

Meşterii şi calfele rămaşi în atelier erau prinşi cu treabă: se porniseră să alcătuiască o nouă ghirlandă de flori şi tocmai îi aranjau frunzele de argint. Nu aveau să-i simtă lipsa câtva timp, aşa că pătrunse cu inima ticăind în odaia meşterului. Nu avea decât un pat, o masă, câteva scaune şi un raft de pe care îşi trimiteau scânteierile mate câteva statuete mici din argint. Doi pereţi dădeau spre stradă, unul spre atelier, aşa că, dacă în această odaie exista o uşă secretă, numai pe peretele cu raftul trebuia să se găsească. Ciulind urechea la zgomotele de afară, se apropie cu grijă de raft. Părea zidit în perete şi, oricât pipăi cu mâinile sub scândurile lui, nu găsi nici o închizătoare ascunsă. Atunci porni să mişte statuetele, iar când ajunse la cea din mijloc, aceasta alunecă în jos cu tot cu scândura de care era lipită şi interiorul raftului se deschise ca o uşă. Cu inima bătându-i nebuneşte, intră în cămăruţa secretă, în timp ce uşa se închidea încet în urma lui. Dar Manole oricum nu mai vedea şi nu mai auzea nimic, pentru că, pe o măsuţă, în mijlocul cămăruţei, era o statuie de argint masiv cam de trei-patru palme mărime şi care privea ca vie spre el.

— Deci e adevărat…, şopti Manole pierdut şi se trezi în genunchi, lângă ea, atingându-i cu degete lacome trăsăturile. E adevărat…, şopti el năucit cu totul.

Meşterul putea supune argintul precum ceara topită. Statuia din faţa lui era cea mai bună dovadă.

Nici nu şi-a dat seama cum a trecut timpul. Într-un târziu, s-a ridicat de lângă statuie şi a pornit spre ieşire, dar ochii îi fugeau înapoi spre minunea din argint. Privind-o cum stă aşa, cu braţele înălţate, ţi se părea nu numai că este vie, dar parcă s-ar pregăti să zboare şi te-ar chema să i te alături. În timp ce închidea cu părere de rău intrarea secretă, un gând îl bântuia fără încetare: „Trebuie să aflu şi eu cum se face…”. Nici nu şi-a dat seama cum a ajuns în atelier, printre lucrătorii care îşi terminaseră munca şi se pregăteau de plecare.

— S-a întâmplat ceva? îl întrebă neliniştit un meşter, privindu-l lung. Arăţi schimbat.

— Nu… Nu s-a întâmplat nimic…, îngăimă Manole şi se îndreptă spre bazinul cu apă din colţul atelierului să se stropească pe faţă ca să-şi revină.

Părea că toată lumea ştia ce se întâmplase, pentru că şi Sidonia îl întrebă neliniştită când îl văzu:

— Ce-i cu tine? Ce s-a întâmplat?

— Nimic, nimic, ce să se-ntâmple?

— Pari schimbat, spuse ea îngrijorată. Ţi-e rău?

— Nu, nu mi-e rău, răspunse el absent, dar cred că am lucrat cam mult în ultimul timp. Mă simt obosit… O să mă odihnesc şi o să-mi treacă.

Ultimii lucrători plecaseră şi ei rămăseseră singuri în toată casa.

— Ei bine, spuse Sidonia, haide să mâncăm, şi pe urmă chiar ai să poţi să te odihneşti. Tata mi-a trimis vorbă că nu se întoarce în noaptea asta.

În timpul mesei se pomeni rămânând de câteva ori cu ochii ţintă la Sidonia. I se părea că faţa ei veselă capătă dintr-o dată străluciri argintii şi, sub privirea lui năucită, fata părea că se preschimbă în statuie. Scutură din cap să-şi revină şi încercă să-i urmărească vorbele.

— Nu ai mâncat aproape nimic! îi reproşă ea, alintându-se.

El răscolea cu furculiţa prin farfurie. „Oare cum a făcut? Să fie adevărat că sunt vorbe vrăjite care pot înmuia argintul, aşa cum vorbesc meşterii cei bătrâni? Va trebui să-l pândesc, să fiu mai cu grijă, să aflu şi eu cum se face…”

— Hei! auzi el ca dintr-o mare depărtare vocea Sidoniei. Tu nici nu asculţi ce vorbesc!

— Mă iartă, Sidonia! Dar chiar nu mă simt bine... Mă duc să mă culc în seara asta mai devreme, poate până mâine dimineaţă o să-mi treacă.

Fără să vadă nimic în jur, cu gândul numai la minunea din argint, ajunse în cămăruţa lui şi se întinse pe patul tare. Prin perete se simţea căldura cuptorului care încă mai dogorea. Nici nu-şi dădu seama când alunecă în somn. Păru dintr-o dată că totul se luminează în jurul lui şi, când privi mai cu băgare de seamă, văzu că lumina venea de la statuia de argint, care acum era aşezată pe patul lui.

— Taci, nu spune nimic, şopti statuia cu vocea Sidoniei şi se întinse lângă el pe patul îngust.

Era caldă, de parcă atunci ar fi ieşit din cuptor, şi totuşi, sub degetele lui i se descoperea o răcoare mătăsoasă. Mâinile îi alunecau singure, cu o lăcomie pe care nu le-o cunoştea, pe trupul său minunat. Vru să spună ceva, dar o mână caldă i se aşeză pe gură:

— Taci…, auzi el o şoaptă, urmată de un suspin.

Oare era Sidonia sau statuia? Era vis sau era aievea?

Dimineaţă, când se trezi, privi nedumerit patul răvăşit şi nu putu spune ce anume se întâmplase în noaptea ce trecuse. Sidonia veni, ca de obicei dimineaţa, să-l trezească:

— Dar ştiu c-ai dormit, nu glumă! îi spuse ea şăgalnic. Am vrut să te trezesc azi-noapte, că mi s-a părut că aud clopotul de la intrare, dar nu am putut. Dormeai ca dus, spuse ea şi plecă lăsându-l mai nedumerit ca înainte.

La puţină vreme după ce făcu focul la cuptor, veni şi meşterul din călătoria sa. Era încruntat şi mai posac ca de obicei. Poate altă dată nu l-ar fi băgat în seamă, dar acum, în timp ce-şi făcea treaba, urmărindu-l pe sub sprâncene, îşi dădu seama că meşterul are ceva de ascuns. Mai întâi luă una dintre lăzile de lemn stivuite lângă perete şi o duse la el în cameră. După un timp luă şi un sac cu talaş din cel pe care îl puneau sub florile de argint ca să le poată transporta. Lipsi cam un ceas şi, când se întoarse mânios şi ursuz printre calfe, fire răzleţe de talaş i se agăţaseră de barbă. Manole se feri din drumul lui şi-şi căută de treabă în altă parte. „Asta e!”, se gândi el. „A fost nevoit să o vândă, şi de asta e atât de cătrănit. Şi eu aş fi, în locul lui, dacă ar trebui să mă despart de o asemenea minune… Dar, într-un fel, e bine, pentru că acum va trebui să facă alta. Şi o să-l pândesc şi o să aflu şi eu cum se face.”

După-amiază meşterul, împreună cu doi lucrători, scoase lada şi plecă însoţit de ei.

— Manole, îi zise el înainte de a pleca, bagă de seamă la treburile de pe aici. Eu voi lipsi şi în noaptea asta de-acasă.

După ce curăţă argintul de pe mese şi văzu că Sidonia s-a culcat, luă un sfredel subţire şi făcu o gaură în peretele care dădea spre atelier ca să poată vedea ce face meşterul. „Acu' să te văd, meştere, cum îţi mai faci tu vrăjile tale fără să te aflu eu”, chicoti el înainte de a adormi. Când, în puterea nopţii, Sidonia se strecură în pat lângă el, i se păru ceva aproape firesc şi, deşi acum îşi dădea bine seama că nu mai era vis, trupul său fierbinte şi răcoros în acelaşi timp îl făcea să se gândească la statuia din argint.

Începând de a doua zi, meşterul părea cuprins de o tulburare ciudată. Lipsea tot mai mult din atelier şi lăsa tot mai multe treburi în seama lui Manole.

— Asta e! îşi şoptea Manole văzându-i frământarea. În curând va mai face o statuie. Şi va trebui să aflu cum…

Dormea cu grijă, iepureşte şi, chiar în nopţile când Sidonia se strecura în patul lui, printre aprige îmbrăţişări era atent dacă nu cumva se aude vuietul focului în cuptor. Nu-i era atât teamă că meşterul ar putea-o găsi pe Sidonia în patul lui, cât mai ales că ar putea să facă o statuie şi el să nu-i afle taina.

Într-o zi, prinzând momentul când meşterul era plecat, riscă să mai pătrundă o dată în cămăruţa secretă. Pe măsuţă, o statuie neterminată din ceară albă-aurie îşi aştepta făurarul să o termine.

— Adică cum, murmură Manole nedumerit. De ce o face din ceară? Oare ştie vreo vrajă cu care preschimbă argintul în ceară?

Nedumerirea lui nu avea să-şi găsească răspuns decât peste câteva nopţi, când auzi focul duduind în cuptor. Era şi Sidonia la el, dar nu ţinu seama de ea şi se repezi la gaura făcută în perete. Meşterul se chinuia de unul singur cu o formă grea din lut.

— Ce faci? îl întrebă îngrijorată Sidonia. Vino înapoi! O să ne prindă! – dar el îi făcu semn să tacă.

Meşterul aşeză forma de lut pe masă şi, cu un sfredel, îi dădu două găuri, una în partea de sus şi una în partea de jos, apoi o puse pe vatra cuptorului. Aşeză sub ea un vas şi, când începu să se adune în el ceara topită, în mintea lui Manole se făcu lumină.

— Va să zică, asta era, îşi spuse el şi se aşeză dintr-o dată liniştit lângă Sidonia.

Nu tu vrăji, nu tu minuni! Doar un simplu meşteşug… Citise despre el într-o carte veche. Se numea „ceara pierdută”, dar nu spunea acolo că ar putea izvodi asemenea minuni folosindu-l. Statuia pe care o văzuse era mult dincolo de închipuirea omenească.

O iubi pe Sidonia în noaptea aceea mai sălbatic ca oricând, şi dimineaţă, înainte de a pleca, o rugă să-i aducă lumânări, cât mai multe lumânări.

— Lumânări?! se miră Sidonia. Ce vrei să faci cu ele?

Dar Manole nu-i răspunse, gândindu-se deja la ceea ce avea de gând să facă.

După ce Sidonia i-a adus lumânările, într-o seară, după ce toţi s-au culcat, a topit ceara şi, cât mai era încă fierbinte, a început s-o modeleze. Nu i-a ieşit de la bun început aşa cum ar fi vrut, şi a migălit multă vreme la statuia din ceară.

Meşterul căzuse la pat dintr-o dată, copleşit de o boală care îi dădea fierbinţeli şi-l făcea să se simtă slăbit peste poate.

După multe luni de trudă, a venit şi vremea când Manole a fost mulţumit de statuia de ceară. Nu era cu mult mai mare de o palmă, dar prinsese în ea, credea el, toată viaţa şi farmecul Sidoniei.

Într-o seară se hotărî să o învelească în lut şi să purceadă la preschimbarea ei în argint. Acoperi statuia cu lut, o lăsă câteva ceasuri să se zvânte, apoi, după ce făcu cele două găuri, o puse cu grijă în cuptor şi aşteptă cu nerăbdare să se scurgă ceara şi să se întărească lutul. Scoase afară bulgărele de lut, în interiorul căruia ştia că forma îşi aştepta cu nerăbdare argintul spre a căpăta viaţă. Astupă cu lut gaura de la picioarele statuii, apoi turnă cu grijă argint topit prin gaura din creştet. Când forma se umplu, se aşeză tremurând lângă ea şi aşteptă să se răcească. După un timp care i se păru că nu se mai sfârşeşte, putu să atingă cu mâna lutul în miezul căruia minunea lui de argint prinsese viaţă. Luă un ciocănel şi începu să lovească cu grijă în formă. Bucăţile de lut care cădeau dezvăluiau ochilor lui lacomi o mică minunăţie argintie. Dar nu era la fel ca aceea din cămăruţa meşterului, îşi dădu seama dintr-o singură privire. Îi lipsea ceva, liniile cădeau greu spre pământ şi când o priveai nu aveai gândul zborului, ca la cealaltă.

Dinspre uşa meşterului se auzi o tuse uşoară şi, când se întoarse cu statuia în mână, îl văzu pe meşter cum venea târându-şi paşii cu greu spre el. Slăbise mult de când nu-l mai văzuse. Dar ochii îi străluceau privind spre statuia din mana lui Manole.

— Să văd, întinse el mâna spre ea şi o cercetă câteva clipe cu ochi lacomi.

O învârti de câteva ori în mâini, apoi i-o înapoie dezamăgit.

— Nădăjduiam ca tu să reuşeşti fără să foloseşti Cartea! spuse el încet şi a scos din sân o carte cu învelitoarea din piele de viţel.

O deschise, privind cu ochi pierduţi printre foile ei. O strânse apoi cu dragoste la piept ca şi cum nu ar fi vrut să-i mai dea drumul niciodată.

— O am de la meşterii bătrâni care au învăţat cum se vrăjeşte argintul. Meşteşug viclean care îţi fură şi sufletul şi inima şi nu te mai lasă să fii om în rândul oamenilor. Tu să cauţi să găseşti sufletul argintului fără ispitirile ei, spuse suflând greu meşterul şi cu o mişcare iute azvârli cartea în flăcările cuptorului.

Îl prinse de mână pe Manole, care încercase să se repeadă după ea.

— Las-o să ardă cu învăţăturile ei cu tot. E mai bine aşa… Tu să duci meşteşugul mai departe aşa cum te-am învăţat şi să ai grijă de Sidonia…

Ca şi cum vorbele spuse l-ar fi golit de orice putere, se clătină pe picioare, şi Manole se repezi să îl prindă. Îl duse până la pat, ajutat de Sidonia, care venise între timp lângă el.

În numai câteva zile, meşterul s-a stins. L-au îngropat cu cinste, aşa cum a trăit, şi taina lui a fost îngropată o dată cu el. Manole s-a însurat cu Sidonia, care i-a umplut casa de copii. Grijile şi copii nu-l lăsau prea mult să se gândească la trecut, dar uneori, când fraţii lui îi trimiteau câte un copil din satul lor să îl încerce, în timp ce îi cerceta cu luare aminte mâinile şi strălucirea ochilor îşi aducea aminte de vechiul hrisov îmbrăcat în piele de viţel. Se ducea atunci la cuptor şi, căzut pe gânduri, răscolea cu vătraiul cenuşa răcită de mult a vechilor vâlvătăi. I se părea că printre rămăşiţele de jar şi cenuşă mai sunt încă urme din vorbele vrăjite ale vechilor meşteri, care îţi îngăduiau să supui argintul. Îşi lua într-un târziu seama, arunca vătraiul cât colo şi se îndrepta spre zarva veselă a copiilor, alungând din minte nălucirile trecutului.

de Sergiu Someşan din volumul “Aproape îngeri”, editura Cartea Românească, 2004,
ediţia a doua editura Vremea, 2005
email
sergiu_somesan @yahoo.com